ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου δελτία μετεωρολογικῆς καταστάσεως, ὡς καὶ τοιαῦτα προγνώσεως τοῦ καιροῦ. Ἡ τοιαύτη ἐκπομπή, χρησιμωτάτη εἴς τε τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν ἀεροναυτιλίαν, ἐκτελεῖται, συμφώνως πρὸς γνωστὸν τύπον, παρέχοντα μὲ ὡρισμένην σειρὰν συμβόλων τὰ διάφορα μετεωρολογικὰ δεδομένα καὶ διὰ φράσεων εἰς τὴν γλῶσσαν συνήθως τοῦ κράτους, εἰς ὃ ὁ σταθμὸς ἀνήκει, τὰ συμπεράσματα τῶν εἰς τὸν σταθμὸν συγκεντρωθεισῶν παρατηρήσεων, ὑπὸ μορφὴν προγνώσεως τοῦ καιροῦ. Ἐξαιρετικῆς σημασίας εἶνε τὰ ρ. περὶ καταιγίδων καὶ κυκλωνικῶν κινήσεων, ὡς καὶ τὰ ρ. περὶ κινδύνων ἐκ παρασυρομένων ναυαγίων καὶ πλωτῶν παγετώνων. Τέλος διὰ τὰ ρ., τὰ ἐκπεμπόμενα πρὸς ρύθμισιν τῶν χρονομέτρων, βλ. λ. ὡριαῖα ραδιοσήματα. Γ.Μ.Χ.

Ραδιοσκοπία *(ὑγειον.)*. Ἡ διὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ *Rontgen* γινομένη ἐπὶ εἰδικοῦ πίνακος (*ecran*), συνισταμένου ἐκ μέλανος χάρτου, ἐπιστρωμένου διὰ Λευκοχρυσοκυανιούχου Βαρύου, ἀναπαράστασις τῶν διαφόρων ὀργάνων τοῦ ὀργανισμοῦ, ἅτινα δύναται νὰ διακρίνῃ καλῶς ὁ ἀνθρώπινος ὀφθαλμός, τηρουμένων ὡρισμένων τεχνικῶν κανόνων, πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς φυσιολογικῆς ἢ μὴ καταστάσεως τούτων. Καλεῖται δὲ ἀκτινοσκόπησις καὶ χρησιμοποιεῖται ἄλλοτε μόνη, ἄλλοτε δὲ πρὸς διαγνωστικὸν σκοπὸν ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀκτινογραφίαν, ἥτις δίδει σαφεστέρας εἰς τινα μάλιστα περιστάσεις πληροφορίας, αἵτινες θέλουσι χρησιμεύσει μεγάλως, οὐ μόνον διὰ τὴν διάγνωσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐφαρμοσθησομένης θεραπείας διὰ τεχνητοῦ πνευμονοθώρακος. Γ.Φ.Α.

Ραδιοτηλεγραφία. Βλ. λ. Ἀσύρματος.

Ραδιοφάρος. Ἐκαλεῖτο παρὰ τῶν ἐφευρετῶν *Bellini* καὶ *Tosi* ὁ σταθμὸς ἀσυρμάτου, ὁ ἐκπέμπων στίγματα κατάλληλα πρὸς παρατήρησιν ὑπὸ πλοίου ἐφωδιασμένου διὰ ραδιοπυξίδος ἢ ραδιομέτρου. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μελετᾶται ἡ κατασκευὴ ραδιοφάρων, ἐκπεμπόντων, βοηθείᾳ ἀνακλαστῆρος συγκεντρωτικοῦ, σήματα, κατάλληλα ὅπως λαμβάνωνται καὶ ὑπὸ πλοίων ἐχόντων ἐγκαταστάσεις συνήθους ἀσυρμάτου. Πρὸς τοῦτο ἐκπέμπουσι μὲ ὡρισμένον χρονικὸν ρυθμὸν τὰ σήματα πρὸς ὅλους τοὺς ἀνεμορρόμβους, ἐκτελοῦντα πλήρη κύκλον τοῦ ὁρίζοντος εἰς δύο λεπτὰ τῆς ὥρας καὶ εἰς τρόπον, ὥστε, βοηθείᾳ χρονομέτρου, ὁ ἁπλοῦς δείκτης ἀσυρμάτου νὰ δύναται νὰ προσδιορίζῃ τὴν ραδιοδιόπτευσιν μὲ προσέγγισιν τετάρτου τοῦ ἀνεμορρόμβου. Οἱ Τοιοῦτοι ρ. εἶνε προωρισμένοι νὰ προσφέρωσι μεγάλας ὑπηρεσίας, τοποθετούμενοι εἰς ἀκτὰς καὶ δὴ ἀκρωτήρια, ἔνθα ἡ ὁμίχλη εἶνε συχνή. Γ.Μ.Χ.

Ραδιοχάρται. Καλοῦνται οἱ κατάλληλοι πρὸς ἄμεσον ἐπ' αὐτῶν χάραξιν τῶν ραδιοδιοπτεύσεων χάρται, ὡς εὐθειῶν γραμμῶν. Οἱ ραδιοχάρται εἶνε χάρται γνωμονικοὶ (βλ. καὶ λ. ραδιοναυτιλία) εἰς τρόπον, ὥστε οἱ μέγιστοι κύκλοι τῆς σφαίρας νὰ παρίστανται δι' εὐθειῶν. Οἱ ρ. φέρουσιν ἐπ' αὐτῶν δίκτυον μεσημβρινῶν (εὐθειῶν) καὶ παραλλήλων (καμπύλων) διὰ γραμμῶν πλήρων διατοὺς σημαντικωτέρους καὶ ἐστιγμένων διὰ τοὺς ἐνδιαμέσους, ἀλλὰ ἀρκετὰ πυκνῶν, ὥστε νὰ λαμβάνωνται εὐχερῶς καὶ μὲ ἀρκετὴν προσέγγισιν αἱ συντεταγμέναι τοῦ στίγματος. Διὰ ρ. μεγάλης κλίμακος εἶνε ἐφωδιασμένοι οἱ ραδιογωνιομετρικοὶ σταθμοὶ (βλ. λ.), οἱ συνεργαζόμενοι πρὸς εὐθεῖαν χορήγησιν στίγματος. Γ.Μ.Χ.

Ράδιτς. Διακεκριμένος πολιτικὸς ἀνὴρ τῆς Γιουγκοσλαυΐας, διαδραματίσας μέγαν ρόλον ἐν τῇ ἑνώσει τοῦ βασιλείου τῶν Σερβοκροατοσλοβένων. Ἐφονεύθη τῷ 1927, ὑπὸ ἐθνικόφρονος Σέρβου. Δ.Κ.

Ραδοβίστα. Κωμόπολις τῆς Σερβίας, ΒΔ. τῆς Στρωμνίτσης. Κατὰ τὸ 1913 εἰς Ρ. παρέμεινε τὸ στρατ. τῆς IV Βουλγαρικῆς Στρατιᾶς, (Στρατ. Κοβάτσεφ). Ἐκεῖθεν ὁ διοικητὴς τῆς Στρατιᾶς ταύτης διηύθυνε τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς Στρατιᾶς, τῆς ἐπιτεθείσης αἰφνιδιαστικῶς τὰς πρωϊνὰς ὥρας τῆς 17ης Ἰουν. κατὰ τῶν Σέρβων, οἵτινες εἶχον ὀργανωθῆ ὄπισθεν τοῦ Μπρεγκοβνίτσα (βλ. λ.). Ἀποκρουσθεῖσα ὅμως ἡ στρατιὰ αὕτη καὶ πιεζομένη ἰσχυρῶς τὴν 18, 19 καὶ 20 Ἰουνίου ὑπό τῶν Σέρβων, ἤρξατο νὰ ὑποχωρῇ πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ρ. τὴν 25ην Ἰουν., ἥτις τὴν ἑπομένην ἡμέραν κατελήφθη ὑπὸ Σερβικοῦ ἱππικοῦ. Μετ' ὀλίγον κατέφθασε καὶ Ἑλληνικὸν ἱππικὸν καὶ συνεδέθη ἐκεῖ μετὰ τῶν Σέρβων. Διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου τοῦ 1913, ἡ Ρ. παρέμεινεν εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Τὴν 26ην Σεπτ. 1918, μετὰ τὴν διάσπασιν τοῦ Γερμανοβουλγαρικοῦ μετώπου, τὸ Ἑλλ. ἱππικὸν (3ον σύντ. ἀντισυντγμ. Σκανδάλη) κατέλαβε τὴν Ρ. Διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Νεϊγύ ἡ Ρ. περιῆλθεν εἰς τὴν Σερβίαν. Γ.Χ.

Ράδος *Κωνσταντῖνος*. Διάσημος Ἕλλην ναυτικὸς ἱστορικὸς καὶ καθηγητὴς ἐν τῇ Ναυτικῇ Σχολῇ τῶν Δοκίμων καὶ τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Εἶνε ὁ πρῶτος ἐν Ἑλλάδι δημιουργήσας τὸν κλάδον τῆς ναυτικῆς ἱστορίας, ἣν καὶ ἐδίδαξεν ἐν τῇ Ναυτ. Σχολῇ. Ἀκάματος ἐρευνητής, σπουδαιότατα συνέβαλε διὰ τῶν διαφόρων συγγραμμάτων καὶ διαλέξεών του εἰς τὴν διασαφήνισιν σπουδαιοτάτων θεμάτων τῆς ἀρχαίας ναυτ. ἱστορίας (Ναυμαχία Σαλαμῖνος). Ἐν ἔτει 1907, ἀνετέθη εἰς αὐτὸν ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ναυτικῇ διεθνεῖ ἐκθέσει τοῦ Μπορντώ, ἐν ᾗ ὠργάνωσε τὸ ἑλληνικὸν τμῆμα, ὅπερ ἔτυχεν 21 μεγάλων βραβείων, 15 διπλωμάτων τιμῆς, 66 χρυσῶν μεταλλίων, 74 ἀργυρῶν, 28 χαλκίνων, 5 ἐυφήμων μνειῶν καὶ 8 ἐκτὸς συναγωνισμοῦ. Τῷ 1915, μετὰ πενταετῆ συνεχῆ ἐργασίαν ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ τῶν Παρισίων, ὑπεστήριξεν ἐν Σορβόνῃ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ Ἔγδαρ Κινέ, ὡς θέσιν, τὴν μελέτην του «*La Marine Byzantine*», διαλεγόμενος περὶ τῶν πηγῶν του καὶ περὶ τοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι ἐπὶ τοῦ θέματος. Τὰ κυριώτερα κεφάλαια τῆς ὡς ἄνω σπουδαιοτάτης μελέτης του, ἦσαν: «Τὸ πολεμικὸν βυζαντινὸν σκάφος καὶ οἱ διάφοροι τύποι του—ἡ ἐν μέρει διάσωσις του ἐν τῷ βενετικῷ ναυτικῷ.—Τὸ ἑλληνικὸν ἢ ὑγρὸν πῦρ—*Marcus Graecus* καὶ τὸ βιβλίον αὐτοῦ *Liber ignium ad comburendos hostes*—Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς καὶ χρονογράφοι τῶν Σταυροφοριῶν—Ὁ Ναυτικὸς στρατὸς.—Οἱ Μαρδαΐται. Οἱ διὰ Γωσσίας κατελθόντες Νορμανοί.—Ὀργανισμός, διοίκησις, Αὐτοκρατορικὸς στόλος καὶ ναυτικὸν τῶν θεμάτων.—Αἱ ναυτικαὶ ἐπαρχίαι τοῦ Βυζαντίου.—Οἱ Κιβυραιῶται.—Οἱ κατὰ Γότθων, Βανδάλων καὶ Ἀράβων πόλεμοι.—Λέων Γ' ὁ Ἴσαυρος.—Ἡ πρώτη ἔκλειψις (μέσα ΙΒ' αἰῶνος) τοῦ Βυζαντινοῦ ναυτικοῦ.—Τὰ αἴτια». Ἡ συζήτησις διεξήχθη ἀντιλογικῶς μετὰ τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Παρισίων καθηγητοῦ τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας *C. Diehl*, ὅστις μετὰ τοῦτο ἀπηύθυνε κολακευτικωτάτην ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἕλληνα ἱστορικόν, ἐν ᾗ μετὰ θαυμασμοῦ ἐκφράζεται διὰ τὸ ἔργον του. Πλεῖστα ὅσα συνέγραψεν εἴτε ἐν βιβλίοις, εἴτε ἐν τῷ περιοδικῷ καὶ ἡμερησίῳ τύπῳ, ἀποσπάσαντα τὸν θαυμασμὸν διασήμων Εὐρωπαίων καθηγητῶν τῆς ἱστορίας καὶ Ἀκαδημαϊκῶν, ὡς ὁ *Jurien de la Gravière* (οὗ μετέφρασεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν δύο ἔργα: τὸ «*La Marine des Anciens*» καὶ τὸ «*Station du Levant*»), ὁ *Dalmeyda*, ὁ *Girard*, ὁ στρατηγὸς *Bouchet*, ὁ *Driault*, ὁ *Berlin* καὶ ἄλλοι. Τὰ κυριώτερα τῶν συγγραμμάτων του εἶνε: «Ναυτικὴ τακτικὴ τῶν Ἀρχαίων», «Ὁ Μιαούλης πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως», «Μικρὰ συμβολὴ εἰς τὴν ναυτικὴν ἀρχαιολογίαν» (τὸ παρ' Ὁμήρῳ ξυστὸν ναύμαχον. Ἡ Ὀδυσσέως σχεδία), «Ναυτικαὶ καὶ ἀρχαιολογικαὶ σελίδες (Ἀστρολάβοι, ἀναφορικὰ ὡρολόγια, μηχανικὰ δρομόμετρα παρ' ἀρχαίοις, σφαῖραι ἢ πλανητόρια)», «Ὑποβρύχιοι ἀνασκαλεύσεις πρὸς ἀνεύρεσιν ἀρχαιοτήτων», «Τὰ καταδρομικὰ τῆς Κρητικῆς ἐπαναστάσεως 1866—1868», «Οἱ Σουλιῶται καὶ ἀρματωλοὶ ἐν Ἐπτανήσῳ 1804—1815», «Ἐπιστολαὶ καὶ ἔγγραφα τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ Δ. Ὑψηλάντου, Βϊνέσκου, μετὰ διαγράμματος τῆς κατὰ τὴν Ἀνατ. Ἑλλάδα ἐκστρατείας τοῦ 1828—29», «Περὶ ἀποπείρας τῶν Ὀρλεανιδῶν ὅπως ἀνέλθωσιν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος», «Ἐπίτομος ναυτικὴ ἱστορία πρὸς χρῆσιν τῶν ναυτικῶν Δοκίμων», «Ἱστορία τῶν συγχρόνων πολεμικῶν στόλων ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀτμοῦ ὡς κινητηρίου δυνάμεως», «Ναυτικὰ διηγήματα». Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον τῶν συγγραμμάτων του, τὸ ἐπισπάσαν τὴν προσοχὴν καὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν Εὐρωπαίων ἱστορικῶν, εἶνε τὸ Γαλλιστὶ ἐκδοθὲν «*Les guerres Mediques. La bataille de Salamine*» (ἔκδοσις 1915—Παρίσιοι, *Fontemoing et Cie*). Ὁ Ρ. ὑπῆρξεν ὁ ἱδρυτὴς τῆς ἐν Ἑλλάδι Γεωγραφικῆς Ἑταιρίας, τὴν δὲ πολυσχιδῆ αὐτοῦ δρᾶσιν ἐν τῇ ναυτικῇ φιλολογίᾳ τιμῶσα ἡ Γεωγραφικὴ Ἑταιρεία τῆς Λισσαβῶνος, ἀπένειμεν αὐτῷ τὴν «Ναυτικὴν ἄλυσιν», ἡ δὲ Ἑταιρεία τῶν ἱστορικῶν σπουδῶν τῆς Γαλλίας, καθὼς καὶ ἡ Γεωγραφικὴ Ἑταιρεία τῆς Μαδρίτης τὸν ἐξέλεξαν μέλος των, ἀντιπρόσωπόν της δ' ἐν Ἑλλάδι ἡ «*Ligne Maritime Française*». Ὁ Ρ. ἀπὸ μακροῦ τυγχάνει καὶ Πρόεδρος τῆς «Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος», τὰ μέγιστα συμβαλὼν εἰς τὴν πρόοδον ταύτης καὶ τὸν πλουτισμὸν τοῦ Μουσείου αὐτῆς διὰ ναυτικῶν ἀντικειμένων. Ἡ Μ. Στρ. καὶ Ναυτ. Ἐγκυκλοπαιδεία, ἔχει τὴν τιμὴν νὰ καταλέγῃ τὸν διαπρεπῆ Ἱστορικὸν καὶ Καθηγητὴν μεταξὺ τῶν τακτικῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς συντάξεως αὐτῆς. Γ.Ν.

Ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Ράδος

Ραζάτης. Διακεκριμένος Πέρσης στρατηγός, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 7ου μ.Χ. αἰῶνος, ὅτε διεξήγετο ἡ φοβερὰ πάλη μεταξὺ τοῦ Ἡρακλείου καὶ τῶν Περσῶν, τῆς ὁποίας ἡ ἔκβασις τόσον ὠλεθρία ὑπῆρξε διὰ τοὺς τελευταίους. Τὴν 1ην Δεκεμβρίου τοῦ 627, ὁ Ἡράκλειος, συνεχίζων τὴν ἀκατάσχετον προέλασίν του, ἔφθασεν εἰς τὸν ποταμὸν τῆς Ἀσσυρίας Ζάβατον, τὸν ὁποῖον διαβάς, ἐστρατοπέδευσε παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Νινευΐ. Ὁ Ρ. ἀρχιστράτηγος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῶν Περσικῶν δυνάμεων, διέβη καὶ αὐτὸς τὸν Ζάβατον ὀλίγον κατωτέρω καὶ ἐστρατοπέδευσε παρὰ τὴν συμβολὴν τούτου καὶ τοῦ Τίγρεως, ἀποφασισμένος νὰ δώσῃ τελειωτικὴν μάχην πρὸς τὸν Ἡράκλειον. Ἡ μάχη συνεκροτήθη τὴν 12ην Δεκεμβρίου τοῦ 627. Ὑπῆρξε δὲ πεισματώδης καὶ αἱματηροτάτη. Κατὰ τὴν διάρκειάν της, ὁ Ἡράκλειος, μαχόμενος, ὡς πάντοτε, εἰς τὴν πρώτην γραμμήν, ἐφόνευσεν ὁ ἴδιος τὸν Ρ. καὶ δύο ἑτέρους ἐκ τῶν πλέον γενναίων στρατηγῶν τῶν Περσῶν. Θ.Δ.

Ραζηκότσικας *Ἀθανάσιος*. Εἷς ἐκ τῶν στρατηγῶν τῆς Δυτ. Στερεᾶς Ἑλλάδος, οἱ ὁποῖοι, μὲ τὴν ὑπ' αὐτοὺς δύναμιν ἐκ 2500—3000 ἀνδρῶν, ὑτοχωροῦντες πρὸ τῶν πολὺ ἰσχυροτέρων δυνάμεων τοῦ Κιουταχῆ, περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου 1825, ἐνεκλείσθησαν εἰς Μεσολόγγιον, τὸ ὁποῖον ὠργάνωσαν ἀμυντικῶς καὶ ἀντέταξαν τὴν θρυλικὴν ἐκείνην ἄμυναν, τὴν περιβαλοῦσαν μὲ τόσην δόξαν τὰ ὀνόματα τῶν. Διακριθεὶς κατὰ τὴν πολύμηνον πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου εἰς ὅλας τὰς κατερὰς μάχας μεταξὺ τῶν πρώτων ἐναντίον τῶν Τούρκων καὶ τῶν Ἀράβων, ἔπεσεν ἡρωϊκῶς κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπεγνωσμένην προσπάθειαν τῆς ἐξόδου. Θ.Δ.

Ἀντιν. Ι. Ραζῆ-Κότσικας

Ραζῆ-Κότσικας Ἰωάννης. Ἀντιναύαρχος ἐν ἀποστρατείᾳ. Ἐγεννήθη ἐν Μεσολογγίῳ τὸ 1870. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν Σχολὴν Δοκίμων τὸ 1885 καὶ ἐξῆλθε σημαιοφόρος τῷ 1889. Ἔλαβε μέρος εἰς τοὺς πολέμους τοῦ 1897,